

Polska Akademia Nauk
Komitet Polska 2000 Plus
Pałac Kultury i Nauki
25 luty 2009

Grzegorz W. Kołodko
Akademia Leona Koźmińskiego
www.tiger.edu.pl

***Współczesny kryzys gospodarki światowej
i jego implikacje dla długofalowego rozwoju Polski***

(tezy)

- I. **Dwa oblicza** współczesnego kryzysu gospodarki światowej:
 1. Kryzys finansowo-gospodarczy (uwarunkowania, źródła, mechanizm, dynamika, konsekwencje, sposoby przeciwdziałania).
 2. Ogólny kryzys neoliberalnego kapitalizmu:
 - a) przyczyny w sferze wartości, instytucji i polityki;
 - b) dalekosiężne następstwa;
 - c) alternatywne drogi pokonywania następstw;
 - d) eliminowanie systemowych przyczyn.
- II. **Wielowarstwowość** współczesnego kryzysu i jego wymiar:
 1. finansowy (sektor finansowy);
 2. gospodarczy (sektor realny);
 3. społeczny;
 4. kulturowy;
 5. ekologiczny.
- III. Kryzys gospodarczy (*sensu largo*) a **kryzys polityczny** i jego złożone konsekwencje dla koordynacji polityki gospodarczej (w tym zwłaszcza finansowej i handlowej) w warunkach zaawansowanej globalizacji. Ryzyko narastania protekcyjizmu i nacjonalizmów ekonomicznych *versus* aktywna polityka lokalna i regionalna z globalizacją w tle.
- IV. Implikacje kryzysu dla **Unii Europejskiej**. Szczególne miejsce UE w globalnym łańdźcu (chaosie?). Integracje regionalne jako szansa i zagrożenie dla harmonizacji światowego procesu zrównoważonego (finansowo, handlowo, środowiskowo, społecznie, politycznie) długofalowego rozwoju.
- V. Współczesny **kryzys jako sposób** na przywrócenie względnej równowagi w gospodarce światowej (bilanse handlowe i płatnicze; kursy walutowe; migracje ludności; zmiany organizacyjne).

- VI. **Ożywienie** po kryzysie. Perspektywy, scenariusze, wskaźniki. Bezsens powrotu do *status quo ante*.
- VII. **Bariery tempa wzrostu** (ekologiczna, demograficzna, finansowa, społeczno-kulturowa):
1. W krajach wysoko rozwiniętych (50 proc. światowej produkcji, PŚB)
 2. W gospodarkach wyemancypowanych (ok. 20 proc., w tym Polska 1 proc. PŚB, 0,55 ludności świata)
 3. W gospodarkach wyłaniających się rynków (ok. 20 proc.)
 4. W krajach zacofanych (ok. 10 proc.)
- VII. **Koincydencji teoria rozwoju i nowy pragmatyzm** sposobem racjonalizacji długofalowego rozwoju w warunkach:
- globalizacji,
 - rewolucji naukowo-technicznej,
 - przemian kulturowych,
 - demokratyzacji (?) świata.
- Nowy pragmatyzm wymaga nowego interwencjonizmu, który charakteryzuje się zarówno odmiennymi celami, jak i innymi środkami w porównaniu do tradycyjnego interwencjonizmu wywodzącego się ze zrodzonego po Wielkim Kryzysie keynesizmu.
- IX. **Mankamenty polityki gospodarczej Polsce.** Brak umiejętności aktywnego dostosowania się do szoków zewnętrznych; adaptacja negatywna poprzez "odkręcanie" koniunktury. Cele i środki polityki rozwoju. Interes ogólnospołeczny a partykularne grupy nacisku. Krótkookresowe koszty a długookresowe straty i korzyści. Utrata dynamiki i tendencje spadku tempa wzrostu. Sposoby ożywienia koniunktury i przeciwdziałania narastaniu bezrobocia.
- X. **Ryzyko zaburzeń społecznych** w reakcji na nieudolność i niską skuteczność polityki społeczno-gospodarczej. Gospodarka i polityka – destrukcyjny syndrom i szanse na jego niwelowanie.
- XI. **Uwarunkowania instytucjonalne** (w znaczeniu behawioralnym) szybkiego (co najmniej dwukrotnie wyższego niż w państwach UE-15) tempa wzrostu gospodarczego w perspektywie pokoleniowej.
- XII. **Perspektywy długofalowe** (pokoleniowe) wzrostu produkcji i rozwoju społeczno-gospodarczego w Polsce oraz niwelowania dystansu wobec państw UE-15. Potencjał i polityka jego optymalnego wykorzystywania. Nowy pragmatyzm jako podstawa racjonalnej polityki dalekosiężnego rozwoju.